

تاریخ، فرهنگ و تمدن ایران در دوره

سلوکیان و اشکانیان

تألیف و گردآوری

عباس قدیانی

تهران ۱۳۸۴

قدیانی، عباس، ۱۳۴۲ -

تاریخ، فرهنگ و تمدن ایران در دوره سلوکیان و اشکانیان / تألیف و گردآوری
عباس قدیانی. - تهران: فرهنگ مکتوب، ۱۳۸۴.
۲۴۰ ص.

ISBN 964 - 95966 - 2 - 3: ۲۴۰۰۰ ریال

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. [۲۳۹] - ۲۴۰.

۱. ایران -- تاریخ -- سلوکیان و اشکانیان، ۳۲۳ ق. م. - ۲۲۶ ق. م. ۲. ایران -- تاریخ --

اشکانیان، ۲۲۹ ق. م. - ۲۲۶ ق. م. الف. عنوان.

۹۵۵/۰۱۹

DSR ۳۲۳/۴

کتابخانه ملی ایران

۴۰۶۴۵ - ۸۳ م

انتشارات فرهنگ مکتوب

تهران - صندوق پستی ۳۴۳۳ - ۱۹۳۹۵

تاریخ، فرهنگ و تمدن ایران در دوره سلوکیان و اشکانیان

تألیف و گردآوری: عباس قدیانی

چاپ اول: ۱۳۸۴

نیراژ: ۱۵۰۰ نسخه

حروفچینی: گنجینه

لیتوگرافی: اسپادانا

چاپ: کامران

همه حقوق محفوظ است.

شابک ۳ - ۲ - ۹۵۹۶۶ - ۹۶۴ - 964 - 95966 - 2 - 3

۲۴۰۰ تومان

فهرست

۱۳	پیشگفتار
۱۵	فصل اول - ورود اسکندر به ایران و شاهان مقدونی
۱۵	اسکندر کیست؟
۱۷	علل شکست ایران
۲۰	تسخیر سرزمین های شرقی ایران و سفر به هند
۲۲	بازگشت اسکندر به ایران
۲۶	تشکیل دولت پارت
۳۳	ظهور دولتهای کوچک
۳۳	دولت های مغرب ایران و آسیای صغیر
۳۳	کاپادوکیه
۳۴	دولت پنت
۳۶	دولت پرگام
۳۷	بی تی نیه
۳۸	آذربایجان
۴۰	خاندان های شاهی در شرق ایران
۴۰	خاندان موریان
۴۱	بندوسارا

۴۲	 آشوکا
۴۳	 پادشاهان یونانی و باختری
۴۴	 خانواده‌ی شاهی دیودت
۴۵	 دیودوتوس دوم
۴۵	 خانواده‌ی ایوتیدموس (۲۳۰-۲۳۰ ق.م.)
۴۶	 ایوتیدموس
۴۷	 Demetrios
۴۸	 سومین خاندان شاهی و پادشاهان یونانی و باختری
۵۱	 سکایی‌ها
۵۴	 پادشاهان سکایی
۵۴	 موئس
۵۵	 Azes
۵۵	 ازبلیزس
۵۵	 پهلوها
۵۶	 Vonones
۵۷	 گندوفارس
۵۸	 ابدآگاسا
۵۸	 اورتاگنس
۵۹	 پارکوراوی
۵۹	 شاهان مقدونی

فصل دوم - ایران در دوره سلوکیان

۶۱	 جغرافیای ایران در دوره سلوکیان
۶۱	 آسیای صغیر
۶۱	 سوریه

۶۲	ایالات این طرف فرات:
۶۲	فلات ایران:
۶۶	پادشاهان سلوکی
۶۷	سلوکیان
۷۰	آنتیوخوس
۷۱	«قیام‌های ایرانی»
۷۱	تئوس
۷۲	آنتیوخوس سوم
۷۲	آنتیوخوس چهارم
۷۴	سرانجام کار سلوکیان
۷۵	وضعیت اجتماعی و تمدن سلوکیان
۷۵	شهرها و مردم
۷۷	کشاورزی
۷۹	مالیات
۷۹	آداب و رفتار و مذهب
۸۱	هنر
۸۱	لشکر و سپاه
۸۲	وضعیت راه‌ها، پول، و محصولات
۸۳	آثار به‌جای مانده از سلوکیان
۸۴	سازمان‌های اداری
۸۹	تمدن سلوکی‌ها
۹۲	هلنیسم
۹۹	فصل سوم - اشکانیان
۹۹	جغرافیای ایران در دوره اشکانیان

۹۹	موقعیت پارت:
۱۰۷	تشکیل دولت پارت
۱۰۷	نژاد پارت‌ها:
۱۱۱	پارت پیش از تشکیل سلسله اشکانی
۱۱۳	آغاز پادشاهی اشکانیان
۱۱۶	تشکیلات حکومت اشکانی
۱۲۰	اشک اول
۱۲۳	اشک دوم «تیرداد اول»
۱۲۳	نبرد تیرداد با شاه سلوکی
۱۲۵	قلعه دارا
۱۲۷	اشک سوم «ارتبان اول»
۱۲۸	جنگ ارتبان با آنتیوخوس سوم
۱۳۰	اشک چهارم فری یاپیت
۱۳۰	اشک پنجم فرهاد اول
۱۳۱	اشک ششم مهرداد اول
۱۳۲	اشک هفتم فرهاد دوم
۱۳۳	اشک هشتم اردوان دوم
۱۳۴	اشک نهم مهرداد کبیر
۱۳۵	اشک دهم ساناتروک
۱۳۶	اشک یازدهم فرهاد سوم
۱۳۷	اشک دوازدهم مهرداد سوم
۱۳۷	اشک سیزدهم «ارداول»
۱۴۱	حران و ماراثن
۱۴۲	اشک چهاردهم «فرهاد چهارم»
۱۴۲	جنگ دوم با روم

۱۴۳	اشک پانزدهم «فرهاد پنجم»
۱۴۴	اشک شانزدهم «آرد دوم»
۱۴۴	اشک هفدهم «وانان»
۱۴۵	اشک هجدهم «اردوان سوم»
۱۴۶	اشک نوزدهم «واردان»
۱۴۶	اشک بیستم (گودرز)
۱۴۷	اشک بیست و یکم (ونن دوم)
۱۴۷	اشک بیست و دوم (بلاش اول)
۱۴۸	جنگ با روم
۱۵۰	اشک بیست و سوم (پاکر دوم)
۱۵۰	اشک بیست و چهارم (خسرو)
۱۵۲	اشک بیست و پنجم (بلاش دوم)
۱۵۳	اشک بیست و ششم (بلاش سوم)
۱۵۴	اشک بیست و هفتم (بلاش چهارم)
۱۵۶	اشک بیست و هشتم (بلاش پنجم) و اشک بیست و نهم اردوان پنجم
۱۵۹	انقراض سلسله‌ی اشکانی

۱۶۱	فصل چهارم - فرهنگ و تمدن
۱۶۱	فرهنگ و تمدن اشکانیان
۱۶۲	تشکیلات حکومتی اشکانیان
۱۶۶	مسکوکات
۱۶۸	تاریخ (تقویم)
۱۶۸	طبقات اجتماعی
۱۷۵	مذهب
۱۷۸	آیین مهرگرایی

۱۸۲	زبان و خط
۱۸۳	صنایع و فنون
۱۸۵	تجارت
۱۸۶	سپاه
۱۸۷	اخلاق و مراسم و عادات
۱۸۸	کشاورزی
۲۰۰	نسای جدید
۲۰۰	کوه خواجه در سیستان
۲۰۱	کاخ پارتی آشور
۲۰۲	کاخ نیپور
۲۰۲	کاخ سلوکیه
۲۰۲	معبد انتوم در اوروک
۲۰۳	دوراروپوس
۲۰۳	منطقه گرمی آذربایجان
۲۰۴	آثاری که بیشتر به دوره پارتی نسبت می دهند
۲۱۰	شیوه تولید و اقتصاد

۲۱۳	فصل پنجم - شاخه های خاندان اشکانی
۲۱۳	ارمنستان
۲۱۵	شاخه ی دوم خاندان اشکانی ارمنستان
۲۱۶	دولت اوسرثن (خسرون)
۲۱۷	آدیان
۲۱۸	نبطی ها
۲۱۹	دولت عربی الحضر
۲۲۰	دولت تدمر

۲۲۳	شاهان پارس
۲۲۴	پادشاهان سلسله اول:
۲۲۴	کوشانی‌ها
۲۲۶	دولت کوشانی
۲۲۶	کوشانی‌های بزرگ
۲۲۷	ویماکدفیژس Vimakadphises
۲۳۱	کنیشکا Konishka
۲۳۲	واشیکا Vashika
۲۳۲	کنیشکای دوم
۲۳۲	هوویشکا
۲۳۲	واسودوا Vasudeva (۲۲۰-۱۸۲ م.)
۲۳۹	منابع

پیشگفتار

تاریخ ایران، تاریخی که ملل آن بنیان‌گذار تمدن کنونی جهانی هستند، قسمت عظیمی از تاریخ جهان بالاخص تاریخ جهان باستان است، تاریخی که در طول چندین هزار سال عمر خود دائم در تغییر و تحول و تکامل گردید و یونان و رُم بودند که زمینه فرهنگ، تمدن و سیاست را از ایران بهره بردند و از نظر سیاسی، شیوه کشورداری به همان نحو که در سومر و آکاد و فنیقی مرسوم بود در غرب تقلید شد و اساس زندگی سیاسی در یونان و رُم قرار گرفت. تاریخ تنها شرح جنگها و خونریزها نیست، بلکه آیین زندگی، کردارهای برجسته، اندیشه‌های بلند، آثار بجا مانده، میزان پرمایگی حیات فردی و گروهی و وجوه عوامل دوره‌های بلندی و پستی یک مردم و تاریخ واقعی آنهاست.

تاریخ سلوکیان و اشکانیان تاریخ پادشاهان ایالات مختلف است تاریخ اسکندر و ایران و فرهنگ سلوکی، روینده، متنوع، صیقل یافته و پراز ذوق و در هنر مانند عصر ماقبل خود، و عصر هلنیسم، عصری که نفوذ فرهنگ یونانی در فرهنگ مشرق و مغرب و حتی روم می‌باشد در این تاریخ جای دارد.

«پرتوه» نامی که به پارت در سنگ‌نوشته‌های هخامنشی داده شده است جزء سرزمینهای داریوش بود که در زمان مهرداد اول وسعت آن از جیحون تا فرات و در زمان مهرداد دوم تا به کوه‌های هیمالیا رسید نشان از

عظمت ایران باستان دارد.

نکته مهمی که می‌بایست اشاره گردد این است که چنانچه اختلافی در ذکر تواریخ دیده می‌شود بدلیل وجود منابع مختلف در تعیین حدود سال موضوع مورد نظر است که به علت کلیت موضوع این نکته ذکر می‌گردد. در تألیف و تدوین این کتاب سعی شده از منابع معتبر که در زمینه‌ای مختلف تاریخ اعم از قدیم و جدید به طبع رسیده استفاده شود و نگارنده خود را مرهون آنان می‌داند که در پی نوشتها و منابع پایانی ذکر شده است و چنانچه در ذکر برخی از اساتید محترم کوتاهی گردیده قبلاً پوزش خواسته می‌شود.

به هر حال مطالعه تاریخ سلوکی و اشکانی در این کتاب تنها مطالعه وضعیت سیاسی و جغرافیایی نیست بلکه نگاهی به تمدن، فرهنگ و مذهب و زندگی اجتماعی دارد که با بهره‌مندی از منابع گوناگون تدوین یافته است که امید است مورد استفاده قرار گرفته است.

عباس قدیانی